

פרי קודש היולולים

לעילוי נשמת
מרת מרים רחל ב"ר
חיים יחזקאל בנימין ע"ה
נכדת רבינו הגה"ק זצ"ל
נלב"ע י"ד אייר
תנצב"ה

פר' בהר תשפ"ב

בס"ד, גליון מס' 11

מתורתו ומורשתו של רבינו הגה"ק הילל זצ"ל
אברק"ק סאסרעגען זי"ע

פר' בהר

שורש כל הרעות הוא מדת הגאווה, ועל ידי ענוה ושפלות ניצול מכל רע

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך

(ויקרא כ"ה ל"ה)

החולה, החי יתן אל לבו כי אינו לוקח עמו כלום וברגע אחד שחולה אין לו מאומה מכל אשר לו, והאדם בעולם הזה אינו אלא גר ותושב, ואל יתהלל העשיר בעשרו והחכם בחכמתו, ובזה משבר את גאוה הלב שורש כל הרע ובא לענוה ושפלות מקור כל הטוב. ולכן אמרו חז"ל שעל ידי מצוה ביקור חולים זוכה להנצל מדינה של גיהנום.

וזה הרמז "כי ימוך אחיך", היינו הנפש שהוא אח לגוף, "ומטה ידו" שנעשה דל, אין דל אלא חולה כנ"ל, אזי תדע שהסיבה לזה הוא מדת הגאווה, ולכן אם תרצה להרפא "והחזקת בו", על ידי שתתן אל לבך שהנך "גר ותושב" כנ"ל², תקנה מדת הענוה והשפלות ותזכה לתיקון כל הרע "וחי עמך".

ולכן נקט רש"י "איזהו גר תושב כל שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים", לרמז על ענין זה שהרי כבר אמרו חז"ל (סוטה ד' ע"ב) "כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו עובד עבודה זרה", וזה הפורש מעבודה זרה היינו הגאווה, ניצל מכל רע שזוכה ל"וחי עמך".

(ח"א עמ' ת"א ת"ב)

פ"י רש"י, איזהו תושב כל שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת אלילים.

יש לדקדק, הרי בכרייתא (עבודה זרה ס"ד ע"ב) נחלקו בזה האמוראים ר' מאיר סבר איזהו גר תושב כל שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים, וחכמים אומרים כל שקיבל עליו שבע מצות בני נח, ואחרים אומרים שקבל עליו לקיים כל מצות האמורות בתורה חוץ מאיסור נבילות. ולמה נקט רש"י כדעת רבי מאיר ולא כחכמים!

ואפשר לתרץ בהקדם דברי המדרש כאן (ויקרא רבה ל"ד א') שהסמך על פסוק זה "הה"ד (תהילים מ"א ב') "אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ד'" וכו' רב הונא אמר זה שמבקר את החולה". והנה אמרו חז"ל (נדרים מ' ע"א) "אמר רב כל המבקר את החולה ניצול מדינה של גיהנום שנאמר אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ד', אין דל אלא חולה וכו'", וצריך להבין למה גדול שכר מצוה זו עד כדי כך.

אלא דשורש כל הרעות והנפילות הוא מדת הגאווה, ועל ידי ענוה ושפלות ניצול מכל רע ומדינה של גיהנום. ועל ידי שהולך לבקר את

בזכות שמירת שבת קודש, בית המקדש יבנה מקדש במהרה בימינו אמן

את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ד'

(ויקרא כ"ו ב')

ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים". ובא לרמז שאם "את שבתותי תשמרו", 'שבתותי' דייקא ב' שבתות, נזכה במהרה ל"ומקדשי תיראו", בבנין בית המקדש³ במהרה בימינו אמן.

(ח"א עמ' ת"א)

אפשר לפרש על פי מאמר חז"ל (שבת ק"ט ע"ב) "אמר אביי לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחללו בה את השבת", ועוד אמרו (שם ק"ח ע"ב) "אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אלמלי משמרין

¹ והרי להלכה נקטו רוב הראשונים כחכמים, עי' רמב"ם ה"ל איסור ב פי"ד ה"ז ובה"ל מלכים פ"ח ה"ט.

² רבינו הגה"ק זצ"ל ציין לזה את דברי השלה"ק (שער האותיות אות ג') עה"פ "והארץ לא תמכר לצמימות כי גרים ותושבים אתם עמדי", כי מי שהוא גר בעוה"ז זכה להיות תושב לעוה"ב.

³ א"ה. הנה פסוק מצינו בפר' קדושים (ויקרא י"ט ל'), ושם לא פ"י רש"י ד"ה אני ד' נאמן לשלם שכר, כמו שפ"י כאן, ודבר פלא הוא דכשלמא מה שפ"י בד"ה ומקדשי תיראו רק שם ולא חזר לפרש שוב גם כאן, א"ש שכאן סמך על שפ"י שם אך להיפך צ"ע.

ועל פי מה כתב כאן רבינו הגה"ק זצ"ל בדרך דרוש, אפשר לתרץ דב' הפסוקים קאי על בית ראשון ועל בית שני, ובעת שכתב רש"י פירושו כבר נתקיים השכר של בנין בית ראשון ורק בפסוק כאן דקאי על בית שני קאמר שנאמן השי"ת לשלם שכר שמירת ב' שבתות לבנות את ביהמ"ק בב"א.

"...ואולי אם המעצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..." (שם בהקדמה)

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר בשבילי איזה דבר בכל שבוע..." (קודש היולולים ח"א עמ' ז')

פרקי אבות

(פרק ד')

אפילו שהנשמה אינה רוצה לרדת לעולם, היא שמחה שעל ידי זה השכר לעתיד לבא לא יהא נהמא דכיסופא

**איזהו עשיר השמח בחלקו שנאמר (תהלים קכ"ח ב') יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך
אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא.**

(פ"ד מ"א)

אמנם ויש עושר השמור לבעליו לרעתו שמשלמים לו בעולם הזה את שכרו של לעתיד לבא ובוזה בודאי אין לו מה לשמוח בעשרו, כי קודם ירידתו נהנתה הנשמה יותר ממה שתהנה לכשיחזור לאחר חיים למקום ממנה חוצבה, כי כבר קיבל שכרו בעולם הזה.

וזהו מה שאמר התנא "איזהו עשיר" שראוי לו לשמוח בעשרו באמת, "השמח בחלקו" מי שלמרות עשרו שמח בחלקו המעותד לו לעולם הבא, וזה נלמד מדכתיב "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך", "אשריך בעולם הזה" שיש לו עושר ואפילו הכי "טוב לו בעולם הבא" כי נהנה מיגיע כפו שלא יהא נהמא דכיסופא. (ח"ב עמ' קצ"ו)

יש לדקדק מה הראי' במה שאמר הכתוב "יגיע כפיך וגו'" לענין "השמח בחלקו".

ונראה לפרש דהנה ידוע שקודם ירידת הנשמה לעולם הזה היא נהנית מזיו השכינה אך אינה נהנית כל כך שהרי זה נהמא דכיסופא "מאן דאכיל דלאו דילי' בהית לאסתכולי באפי'" (ירושלמי ערלה פ"א ה"ג). [האוכל את שאינו מגיע לו מתבייש להביט בפני המאכילו]. ומכיון שיורדת לעולם וצריך האדם להתייגע בעבודת ד', הרי שמעתה תהי' הנאתה בשלימות שהרי שכר האדם הוא חלף עבודתו אשר עובר את ד' (עיין דעת תבונות סי' י"ח).

"יומן מסע"

(פרק שלישי)

לרומניה סלובקיה הונגריה, שהתקיים לקראת יומא דהילולא קדישא של רבינו הגה"ק זצ"ל זי"ע נכתב ע"י הר"ר יצחק מנחם פולק הי"ו

יום ה' ל' אדר א' וא' דר"ח אדר ב' תשפ"ב

בשעה בבוקר 8:45, לאחר הכנה דרבה כדבעי שקיימנו "שימו לב אל הנשמה" (היו שזכו לשבת וללמוד באולם הסמוך כבר מהשעות של לפנות בוקר) התפללנו תפילת שחרית ומוסף בהתרוממות רוח מיוחדת, "א' דאווענען" ... הוקצה עבורנו אולם גדול ומרווח (הוספנו לשם כך משלנו \$20). לאחר התפילה המרוממת סעדנו פת שחרית וסעודת ראש חודש כיד המלק.

רוב משתתפי המסע שכרו מוניות פרטיות ונסעו לבית החיים בסאטמאר ממש קרוב לשם (נסיעה של דקות בודדות). מאחר שלא היה די זמן להמתין לגוי האחראי שם שיפתח לנו את שערי ה'בית עולם' - התפללו מבחוק. בבית החיים שם טמונים הצדיקים בעל ה"קרן לדוד" וה"שבט מיהודא" (רבו של זקננו הרה"ח ר' אליעזר פאללאק זצ"ל) ועוד צדיקים. התפילה התארכה עד השעה 11:15, משם יצאנו נסיעה לכיוון העירה מוטשיו.

בשעה 14:30 הגענו למוטשיו למקום החנות והבית של זקננו הרה"ח ר' אליעזר פאללאק זצ"ל (ב"ר אברהם יהודא בן רבינו הגה"ק זצ"ל) וחתנו הרה"ח ר' יצחק גאנץ זצ"ל. שם גם ביה"ח של זקני משפחת הוס המעטירה. דיברנו עם בעלת החנות, (שינו לאחרונה את השלט בחוק) שהתענינה בשלום מרת שיינדל הוס ע"ה (נכדת זקננו רבי אליעזר הנ"ל, האחרונה שגרה שם) והצטערה מאוד לשמוע על. סיירנו בחנות, ירדה למטה לראות את המרתפים הידועים (ששמענו אליהם רבות) משם המשכנו לבית של זקננו רבי אליעזר. בעל הבית הכניסנו והרגשנו שם "בבית", שוחחנו איתו והמשכנו לסייר ברחבי העירה, באר המים החלוד הסמוך עדיין פעיל...

אחרי ריקוד קצר והעלאת זכרונות מפי אבי מורי שליט"א ור' ישראל פולק, פנינו להמשך המסע לכפר פראטה. נסיעה קצרה (כ-12 דק). הנהגים עצרו סמוך לשביל המוליך לתוך הכפר (שם לא ניתן לנסוע פשוט אין כביש...) צעדנו במשך כ-11 דק. ר' חיים מאיר ברה"מ הוס דאג לבעל רכב שייקח את המוגרים שביננו עד למקום (אני זכיתי לשבת בבאגז' הפתוח...) הגענו לבית העלמין הקטן שממול לבית מס' 22. התפללנו בציון הזיידע הרה"ח ר' יחיאל הירש זצ"ל ובנו ר' שלמה הירש ז"ל (שהי' חתן רבינו הגה"ק זצ"ל) ואחיו הזיידע הרה"ח ר' ישראל הירש זצ"ל וזוג' מרת רחל לאה ע"ה ואחיו ר' אברהם הירש ז"ל ואחותם מרת רבקה ע"ה הדלקנו נרות, התפללנו והערתנו. ר' אליעזר ב"ר דב פולק אמר א-ל מלא רחמים ופרקי חזנות, ור' ישראל פולק (הקרוי על שמו) אמר קדיש. כשיצאנו המתין לנו הגוי עם דלי מים וספל, שקיבל טיפ של כמה דולרים.

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים

נא לשלוח בקשה לכתובת: Kodesh.Hillim@gmail.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.

חווייה מיוחדת היתה לנו לחזור משם רכובים על טרקטורים ומכוננית (שנתקעה בדרך) בקול שירה וזמרה בתופים ובמחולות עד לאוטובוס שהמתין בשערי הכפר.

התפללנו מנחה, ובשעה 16:45 יצאנו לנסיעה למחוז חפצינו הגדול "סאסרעגען". הלב פועם, לקראת יום ההילולא של רבינו הגה"ק זצ"ל.... כמעט כל הדרך ערכנו הכנה רבתית דברי תפילה ועסיפורי צדיקים מפי הנכדים החשובים הנ"ל ועוד, מתוך תפילה ותקווה לפעול ישועות למען הכלל והפרט, ולמרות שר"ח היום כשמדובר בצדיקים ועוד מדורות קדמונים ביומא דהילולא דיליה כתוב בספרים הקד' שזהו יום גדול ושמחה שיכולים לפעול כל הישועות.

בשעה 18:00 (תחילת ליל היארצייט לשיטת ר"ת) הגענו לעיר סאסרעגען (רעגין) מקום מנוחת הזיידע בעל ההילולא הגה"ק ר' הילל פאללאק זי"ע בעל ה"קודש הילולים" תלמיד החת"ס וזוג' מרת שרה פעסיל ע"ה וילדיהם. הכתובת של בית העלמין STRADA CERBULUI 35. שם השומר KIS SZABOLTS. טלפון נייד שלו 40-752-528885 או 40-744-851784 הגענו (התקינו בשבילנו תאורה חזקה באוהל כפי שסוכם מראש).

הגוייה פתחה לנו את שתי הדלתות נכנסנו בחיל ורעדה. אייה העט והסופר אשר יוכל לתאר את המעמד, תחילה קיבלו כניסה אל האוהל הקטן. אלו אשר פעם ראשונה להם במקום קדוש זה, (מספרים שבשואה האיומה יהודים ברחו היהודים לכאן אל ציון הצדיק שיעתיר בעדם להנצל) לאחמ"כ בתורנות קבוצה אחד אחרי השני.

השירה והשתפכות הנפש גאתה, איי איי איי "דער רבי איז דא" נפשי שפכי כמים ליבך", "טאטאלע קום שוין אהיים", "מכניסי רחמים" עוד... בנגוני ליל שישי "ויהיו רחמך מתגוללים" שפכנו את לבנו בדמעות שליש ממש, תפילות ובקשות לפני רבון כל עולמים שנזכה לכל טוב בגשמיות ורוחניות בזכות הצדיק הנורא השוכן כאן והיום יומא דהילולא דילי'.

לאחר מכן עברנו לתפילה ואמירת ג' פעמים את ספר התהילים (מחולק). זעקנו "קבלת עול מלכות שמים" כפי שכותלי ביה"ח לא שמעו מימיהם, הקראנו קוויטלעך שהבאנו איתנו ושהיו שם הזכרנו כל הצאצאים די בכל אתר ואתר הידועים לנו. זעקנו למרומים את ה"אבינו מלכנו". למדנו מספה"ק קודש הילולים ודיברנו מהתקשרות לצדיקים וכמה שמחייב אותו קדוש (כפי שהעיד בעל החת"ס זי"ע) שעבר תלאות בחייו בבריאות ועוד, ועם כל זה זכה. המשכנו בשירת שירי דבקות והתעוררות. (וכאן המקום לציין שנערך במקום מדידות לאוהל הקדוש לצורך שיפוץ נרחב אי"ה, כמעט שא"א להרחיב המקום אבל להגביה ולשפץ הציון הק' (כציון הרה"ק ר' דוד מלעלוב זי"ע בפולין שהיה בהסכמת בעל שבט הלוי זי"ע) להחליף הדלת לשים תאורה ונר תמיד).

לאחמ"כ יצאנו לכיוון בית הטהרה המט ליפול הגוי השומר הכין לנו כיסא עם דלי ספל מים ומגבת, שילמנו לו ביד רחבה (בערך 150 דולר) על התאורה השמירה ועוד (נזכיר שכפי הידוע הם מקבלים מארגון "אבותינו" בארה"ב ע"י נכדי ר' הילל פעמיים בשנה סך 1500 \$ לשמירה על המקום).

"לזאת אהובי בני רחימי לכבדני בתורה ומעשים טובים, אשר היא חיינו ואורך בעולם הזה ובעולם הבא..."
(שם בהקדמה)

"...ולבני ד' יאריך ימיכם ושנותיכם בנעימים עם כל אשר לכם, להזכירני לטובה לקבוע עתים לתורה בכל יום ויום..."
(שם בהקדמה)

דברי התענוגים

כהמשך לתולדות זקננו בעל 'דברי תענוגים' זצוק"ל ודברי תורתו שהובאו בגליון הקודם, להלן חידוש השייד לפר' בהר שהובא בשמו בספר 'מרפא לנפש' לחתנו הג"ר יוסף לרנר-ליכטנשטיין זצוק"ל. נערך ונשלח ע"י נו"נ רבינו הגה"ק זצ"ל ורבינו בעל הדברי תענוגים, הרב חיים יהושע זאב אורן הי"ו.

בענין האיסור לשחרר עבד כנעני לטובת העבד

לְעֹלָם כְּהֵם תַּעֲבֹדוּ

(ויקרא כה מו)

ששחרור העבד היה לצורך עצמו, ואינו עובר בעשה כלל. ורק לפי מה שתירצו אליבא דרבי יהושע בן לוי, ששחרר עבד אחד וצירף את השני למנין, נמצא שהשחרור היה גם לטובתו של העבד, בכך שבחר לשחרר את העבד הזה ולהשאיר את השני בעבדותו. ולכן הקשו, והיכי עביד הכי, והאמר רב יהודה, כל המשחרר עבדו עובר בעשה וכו'.

והנה המגן אברהם (סי' צ"ס"ק"ל) הקשה על הר"ן, וצריך עיון דאם כן מאי קפריך בגמרא מצוה הבאה בעבירה היא. דלדבריו [- של הר"ן] ליכא עבירה כלל, עכ"ל. אבל לדברינו מובן, שבגמרא לא קפריך אלא לאוקימתא שהיו שני עבדים, ושחרר אחד והשאיר את השני, ויש כאן עבירה, שהשחרור היה גם לטובתו של העבד, והוי מצוה הבאה בעבירה. אבל להלכה לא קי"ל כר' יהושע בן לוי, שתשעה ועבד מצטרפין, ואם כן אין צריך להעמיד את מעשה דר' אליעזר שהיו לפניו שני עבדים.

ואכן בגמרא מסכת גיטין (ל"ח ע"ב), הקשו על רב יהודה אמר שמואל, המשחרר עבדו עובר בעשה, מהא דרבי אליעזר ששחרר את עבדו, ותירצו, מצוה שאני. וכיון שלא הוצרכו להעמיד שהיו שני עבדים, לא הקשו שם כמו שהקשו במסכת ברכות הנ"ל, שהוי מצוה הבאה בעבירה, ומצוה דרבים שאני, כי אין צורך לאוקימתא זו אלא אליבא דרבי יהושע בן לוי. (מרפא לנפש דף ע"ב)

איתא בגמרא (ברכות מ"ז ע"א), ואמר רבי יהושע בן לוי, תשעה ועבד מצטרפין [- למנין עשרה]. מיתיבי, מעשה ברבי אליעזר שנכנס לבית הכנסת ולא מצא עשרה, ושחרר עבדו והשלימו לעשרה. שחרר אין לא שחרר לא [- הרי שעבד אינו מצטרף למנין]. תרי אצטריכו, שחרר חד ונפיק בחד [- שהיו רק שמונה איש, ושחרר עבד אחד, ועבד נוסף השלים למנין עשרה]. והיכי עביד הכי, והאמר רב יהודה, כל המשחרר עבדו עובר בעשה, שנאמר 'לעולם בהם תעבודו', לדבר מצוה שאני. מצוה הבאה בעבירה היא, מצוה דרבים שאני, ע"כ.

ויש לדקדק, שבגמרא לא הקשו איך רבי אליעזר שחרר עבדו, אלא רק אגב הקושיא על ההלכה של רבי יהושע בן לוי.

והנה הר"ן בפרק השולח (גיטין כ' ע"ב בדפי הר"ף) כתב, כל המשחרר עבדו עובר בעשה, משמע דלאו עשה גמור הוא, דבגמ' פרכינן, מיתיבי מעשה ברבי אליעזר שנכנס לבית הכנסת וכו'. ואי עשה גמור הוא, היכי דחינן עשה שבתורה משום האי מצוה. ויש מתרצים, שלא אמרה תורה 'לעולם בהם תעבודו', אלא משום שלא יתן להם מתנת חנם כענין שכתוב בעובדי כוכבים 'לא תחנם', וכיון דאיכא מצוה, לאו משום חנינה דידיהו קא עביד, אלא לצורך עצמו, עכ"ל.

ולפי זה מובן מה שלא הקשו בגמרא על רבי אליעזר, כיון

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים

נא לשלוח בקשה לכתובת: Kodesh.Hillim@gmail.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.